

Krystyn
Plewko

ZOBACZ GALERIĘ

Pseudonim

"Krystyn"

Data urodzenia

1926-01-13

Data śmierci

-

Stopień

dowódca drużyny

ARCHIWUM HISTORII MÓWIONEJ

KRYSTYN PLEWKO „KRYSTYN”

[więcej →](#)

Stopień

kapral podchorąży

Numer legitymacji AK

15109

Miejsce urodzenia

Warszawa

Rodzice

Jerzy - Alina z domu Magnuska.

Wykształcenie do 1944 r.

Uczeń Gimnazjum Górskiego, od jesieni 1939 r. kontynuował naukę w Gimnazjum im. Mickiewicza. W maju 1944 r. uzyskał maturę na tajnych kompletach

Udział w konspiracji 1939-1944

Od połowy maja 1942 r. członek Szarych Szeregów w 3. WDH im księcia J. Poniatowskiego przy Gimnazjum im A. Mickiewicza w Warszawie; wprowadzający Stanisław Bontemps (kolega szkolny, późniejszy prof. SGGW w Warszawie); uczestniczył m.in. w rozpoznaniu niemieckich kolumn samochodowych przejeżdżających przez Warszawę. W listopadzie 1942 r. złożył przysięgę żołnierską na ręce ppor. "Wojtka" (Wojciecha Żaczkiewicza) dowódcy plutonu 225 żoliborskiego zgrupowania "Żmija". Został skierowany na kurs podoficerski (młodszych

w czerwcu 1944 r. w stopniu kaprała podchorążego. Jesienią 1943 r. wchodził w skład obstawy akcji likwidacyjnej przeprowadzonej pod dowództwem ppor. "Wojtka" na ul. Elektorальной w Warszawie. Na Żoliborzu, w piwnicy domu przy ul. Krechowickiej, produkował butelki samozapalające. 2 lutego 1944 r. w czasie przygotowań do nieudanej akcji likwidacyjnej na ulicach Żoliborza został ujęty przez policję niemiecką wraz z dwoma kolegami z plutonu 225: "Bogdanem" (Bogdan Broniowski) i "Wackiem" (Wacław Gluth-Nowowiejski). Przewiezieni do siedziby Schutzpolizei "Nordwache" (Chłodna róg Żelaznej), a następnie do siedziby Gestapo w al. Szucha, dzięki niezwykle szczęśliwemu zbiegowi okoliczności i po krótkim przesłuchaniu zostali wieczorem tego samego dnia zwolnieni. Ze względu na zagrożenie, spowodowane tym aresztowaniem, konspiracyjnego archiwum znajdującego się w jego mieszkaniu oraz ze względu, że w tym mieszkaniu, po ucieczce z obozu internowania na Węgrzech mieszkał na płk. "Twardy" (Jan Kotowicz - później ostatni dowódca 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK) polecono mu przerwać kontakty z jednostką macierzystą, tj. z plutonem 225 zgrupowania "Żmija" II Obwodu Okręgu Warszawskiego AK. Został on, w czerwcu 1944 r., przeniesiony do sztabu 4. Rejonu I Obwodu (Śródmieście), którego dowódcą był mjr. "Zagończyk" (Stanisław Steczkowski). Około 15 lipca 1944 r. został wyznaczony przez mjr. "Zagończyka" na dowódcę sekcji ochrony jego sztabu z siedzibą przy ul. Marszałkowskiej 125. Służbę tę pełnił do dnia wybuchu Powstania. W latach 1942-1944 równocześnie z zadaniami wykonywanymi w Armii Krajowej pomagał swojej Matce w budowie skrytek w ich mieszkaniu i utrzymaniu centralnego archiwum "Obozu Polski Walczącej" (OPW). Był także łącznikiem donoszącym z punktów kontaktowych do archiwum przechowywaną tam prasę konspiracyjną oraz inne dokumenty i materiały. Był także członkiem tzw. "Młodzieżówki OPW", którą kierował "Wilczek" (Andrzej Rudziński - późniejszy profesor Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie).

Adres przed Powstaniem Warszawskim

Warszawa ul. Rakowiecka 41a.

Miejsce koncentracji przed godziną "W"

Lokal sztabu 4. Rejonu I Obwodu - ul. Marszałkowska 125.

Oddział

Z chwilą wybuchu Powstania dowodzona przez niego sekcja ochrony sztabu weszła w skład I plutonu, dowódca ppor. "Cyk" (NN), a po jego śmierci ppor. "Słoń" (Oskar Szmidt), wchodzącego w skład **kompanii szturmowej "Stefan"** dowodzonej przez por. "Stefana" (Stefan Skórzewski). Kompania ta była odwozem dowódcy 4. Rejonu I Obwodu mjr. "Zagończyka". We wrześniu 1944 r. weszła w skład I Batalionu Szturmowego "Rum" dowodzonego przez kpt. "Ruma" (Kazimierz Bilski).

Szlak bojowy

Śródmieście Północ. Razem z I plutonem kompanii "Stefan", w pierwszych dniach Powstania (1-3 sierpnia), brał udział w ciężkich walkach z oddziałem Ukraińców atakujących siedzibę sztabu 4. Rejonu (Marszałkowska 125 i 127). W sierpniu 1944 r. walczył w rejonach pl. Grzybowskiego i ul. Królewskiej, a także ulic Grzybowskiej i Ceglanej (Browar Habermusch i Schiele). Ze swym plutonem osłaniał zdobycie gmachu PAST-y w rejonie ul. Zielnej. We wrześniu brał udział w ciężkich walkach w rejonie ulic Nowy Świat i Chmielna.

Odniesione rany

4 września 1944 r. został kontuzjowany w piwnicy zbombardowanego domu przy ul. Szpitalnej 4, w którym mieścił się sztab 4. Rejonu. Po trzech dniach powrócił do służby w swoim oddziale.

Awanse

Ze starszeństwem 11.11.1944 r. mianowany podporucznikiem. W roku 2000 awansowany na kapitana W.P. w stanie spoczynku.

Losy po Powstaniu

W okresie: 10.10.1944-23.04.1945 jeniec Stalagu IV-B/H (szpital jeniecki) Zeithain (podobóz Stalagu IV-B/H Mühlberg)

Numer jeniecki

299470

Losy po wojnie

Po wyzwoleniu z niewoli (23.04.1945 r.) powrócił do Kraju i odnalazł swoją Matkę w Kielcach. Wobec groźby aresztowania przez UB wyjechał na Śląsk, gdzie włączył się w działalność Opolskiej Grupy Operacyjnej przy Komitecie Rady Ministrów, która prowadziła inwentaryzację i przejmowanie obiektów przemysłowych od wojsk sowieckich. We wrześniu 1945 roku rozpoczął studia na wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej w Gliwicach. W tym samym czasie ujawnił swoją okupacyjną i powstańczą działalność przed Komisją Likwidacyjną byłej Armii Krajowej, kierowaną przez mjr. "Wiktora-Jacka" (Zygmunta Waltera-Janke) komendanta Rejonu Śląskiego A.K. (później generała W.P.) Po dwóch latach pobytu na Śląsku przeniósł się do Sopotu i kontynuował studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej. W tym czasie działał w zarządzie Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Gdańskiej, pełniąc funkcję kierownika sekcji informacji i propagandy,

rehabilitowani przez prof. H. Samsonowicza, pierwszego ministra Edukacji Narodowej niepodległej Polski. Po przymusowym przerwaniu studiów pracował jako nauczyciel w szkołach zawodowych do roku 1952, a później jako p.o. inżyniera w Biurze Inwestycyjnym Polskiego Radia w Warszawie. Zatajając "wilczy bilet" kontynuował studia w Wieczorowej Szkole Inżynierskiej w Warszawie, gdzie w 1953 r. otrzymał dyplom inżyniera ze specjalnością teletransmisja. Pracując dydaktycznie w Wieczorowej Szkole Inżynierskiej i naukowo w Katedrze Teletransmisji Przewodowej Politechniki Warszawskiej kontynuował studia magisterskie i w 1959 r. uzyskał dyplom magistra inżyniera na Wydziale Łączności Politechniki Warszawskiej. W latach 60. i 70. był wykładowcą na: WSI, PW, SGPiS oraz CODKK. W roku 1967 rozpoczął pracę w Instytucie Łączności jako kierownik kolejno dwóch zakładów naukowo-badawczych: miernictwa i sieci telekomunikacyjnych. W roku 1974 obronił z wyróżnieniem rozprawę doktorską i w roku 1977 został mianowany docentem w Instytucie Łączności, a w 1990 roku został powołany na stanowisko zastępcy do spraw naukowych dyrektora tego instytutu. W roku 1996, ze względów zdrowotnych przeszedł na wcześniejszą emeryturę. Począwszy od roku 1975 rozpoczął działalność dziennikarską. W latach 1975-2008 był redaktorem naczelnym (lub jego zastępcą) kilku czasopism naukowych lub naukowo-technicznych o tematyce telekomunikacyjnej i elektronicznej. Kilkadziesiąt lat był związany z redakcją Przeglądu Telekomunikacyjnego i Wiadomości Telekomunikacyjnych, których jest obecnie Honorowym Redaktorem Naczelnym. W okresie swojej aktywności zawodowej był promotorem kilku rozpraw doktorskich, członkiem Rady Naukowej Instytutu Łączności oraz Naukowych Rad Konsultacyjnych przy ministrach łączności i komunikacji. Jest także członkiem kilku zagranicznych oraz krajowych stowarzyszeń i instytucji naukowych, w tym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego oraz Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Był autorem lub współautorem licznych (łącznie ponad 200 pozycji) książek, artykułów, skryptów, patentów, referatów i opracowań. Za osiągnięcia w swojej działalności zawodowej i społecznej został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi oraz Krzyżami: Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, a także wieloma medalami, odznakami i wyróżnieniami.

Odnaczenia

Krzyż Walecznych (rozkaz z dnia 15.09.1944). Po wojnie: Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami, Krzyż Armii Krajowej (Szare Szeregi); Krzyż Armii Krajowej (Kompania "Stefan"); Warszawski Krzyż Powstańczy, Krzyż Partyzancki i inne medale oraz odznaki.

Informacje dodatkowe

Ojciec: Jerzy (chirurg wojskowy), porucznik, służba: 1919-1920 wojna polsko-bolszewicka, m.in. w dywizji gen. Żeligowskiego; wojna obronna 1939 - ordynator w Pociągu Sanitarnym; 1939-1941 internowany na Węgrzech; 1941-1944 Polskie Siły Zbrojne na Bliskim Wschodzie m.in. Brygada Karpacka; zmarł w 1944 r., pochowany na brytyjskim cmentarzu wojennym w Tel el Kebir w Egipcie. Matka: Alina z domu Magnuska, dziennikarka, w wojnie polsko bolszewickiej korespondent wojenny, w latach okupacji członek konspiracyjnej organizacji politycznej "Obóz Polski Walczącej", w latach 1941-1944 prowadziła we własnym mieszkaniu w Warszawie konspiracyjne, centralne archiwum tej organizacji.

Źródła

Krystyn Plewko: „Fotografie z Powstania Warszawskiego oraz 50 lat później”, „Wspomnienia z mojego dwuletniego pobytu w Gliwicach w latach 1945-1947”, Warszawa 2011. Zbiory MPW, sygn. P/7326. **Autorem wszystkich zamieszczonych w biogramie zdjęć z okresu Powstania (datowane: połowa sierpnia 1944 r.) jest fotoreporter IV Rejonu strz. Zygmunt Kukiela "Zetka". Zdjęcia przekazane w 2011 r. do zbiorów MPW w darze przez p. Krystyna Plewko.**

Sob., niedz.: 10.00-18.00
Wt.: nieczynne

ADRES

MUZEUM POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

ul. Grzybowska 79

00-844 Warszawa

tel.: 22 539 79 05/06

e-mail: kontakt@1944.pl
